

1. Käesoleval 2017 aastal sai ERR uudistesaade Aktuaalne Kaamera uhiuue ja moodsa stuudio. Koos uue stuudio sisustusega sai saade ka uue tunnusmeloodia. **Kes on Aktuaalse Kaamera nii uue, kui ka varasema 2012 loodud tunnusmeloodia autor?** Küsitav, Ida-Virumaalt pärit R2 saatejuht, muusik ja produtsent on tuntud nii erinevate muusikaliste kollektiivide koosseisus kui sooloartistina. Loomingu hulka kuulub ka heliriba filmile “Kuidas ehitada kosmoselaeva”. Õppinud Tartu Kunstikoolis ja Eesti Kultuuri Akadeemias.

2. Mis ühingu logo on pildil? Asutatud 20.detsembril 1994.a. Tegelikult algas kooskäimine juba 1990. aastal Claudius Club-i nime all.

3. Noorsooteatri rekvisiidiruumi kutsuti ühe Eesti küla nimega, sest see asus lavast kaugel ja Lisl Lindau oli kunagi öelnud ruumi kohta: „Issand, see on nagu mingi ...!” Koht asub Tallinnast 275 km kaugusel. Külas on mõisaansambel, mille servas on 19. sajandi Hollandi tüüpi tuulik. **Nimetage see kohanimi?**

4. See puu kasvab looduslikult Lõuna-Ameerikas Amazonase piirkonna troopilistes metsades ja katsed teda mujal kasvatada on olnud edutud. Puu annab korralikult saaki alles 12-15 aasta vanuselt ja vilju korjatakse laialdaselt. Viljade peamiseks väljaveo sadamaks on Belem, mis on ühtlasi ka Para osariigi pealinn Brasiilias. Puu on võimas, kuni 50 m kõrgune, tema viljad on valgu ja rasvarikkad. Tugevaseinalise vilja läbimõõt on 30 cm ja kaal 2-3 kg. **Mis puuga on tegemist?**

5. Välismaised filmispetsialistid on tihti isegi imestanud, kuidas saab nii vilets teos olla ühe rahva armastatuim film. Näiteks sotsialismileeri kuuluvad maad ja sõbralikud riigid Aafrikas, Aasias, Ladina-Ameerikas näitasid seda filmi venekeelsena, Georg Otsa lauludega. Sõbralikus Soomes näidati filmi pealkirjaga «Taistojen mies» (sõna-sõnalt «Võitluste mees»). **Mis film?**

6. 2008 aasta Eurovisioonil tahtsid soomlased korrata Lordi edu, saates võitlema Turus 2002 aastal loodud *heavy-metal* bandi, kuid ei läinud läbi. Looga „Missa mehed ratsastaa“ saadi tulemuseks kõigest 22. koht. Bändi muusika on sõjakas, peamisteks mõjutajateks Manowar, DIO, Iron Maiden jne. 2011 aastal esines bänd Eestis Rabarockil. **Mis bänd esindas Soomet 2008 aasta Eurovisioonil?**

7. Küsitav pikkusmõõt oli Euroopas ja Ladina-Ameerikas levinud ajalooline mõõtühik, mille pikkus erines riigiti. Käesoleval ajal ei ole see mõõtühikenam ühegi riigi ametlik mõõtühik. Mõõtühik väljendas tihti vahemaad, mille inimene või hobune läbis käies ühe tunniga (keskmiselt 5,5 kilomeetrit). Termin pärineb Vana-Rooma pikkusühikust, mille pikkus oli 1,5 rooma miili (7 500 rooma jalga) ehk umbes 2,2 kilomeetrit. Nõndanimetatud meetrilise ... all tuntakse pikkusmõõtu täpselt 4 000 m. Inglisekeelses maailmas on ... tähistanud viimastel sajanditel enamasti kolme miili. **Kuidas on selle mõõtühiku nimetus?**

8. ERR-i kuulub viis raadiojaama. Vikerraadio, Raadio 2, Klassikaraadio, Raadio 4. **Milline on viies raadiojaam?** Raadiojaam pakub päeval segamatult muusika neile, kes ihkavad oma tegevuse saateks muusikat. Igal täistunnil saab kuulata ERR-i raadiouudiseid ja õhtuti BBC ja RFI programme. Leviala peamiselt Harjumaal, kuid interneti vahendusel üle ilma.

9. Kes on see pildil olev kindral-majori auastmes sõjamees? Sündinud 1883 tänapäeva Leedu territooriumil talupoja perekonnas. I maailmasõja lõpetas polkovniku auastmes. Bolševikelt saadud korralduse alusel asus formeerima partisanide polku, kuid läks kohe peale formeerimise lõpetamist koos polguga valgete poole üle. Polgu välimus meenutas pigem anarhistlike joontega pikajuukselisi distsiplineerimatuid röövleid, kui polku, kelle juht (küsitav) lasi ennast kutsuda *batkaks*. Oli pidevalt konfliktis Loodearmee juhtkonnaga, ühe põhjusena, et ei olnud monarhist. Eesti Vabariigi valitsusega oli läbisaamine väga hea ja 1919 aasta augustis liitus Eesti Rahvaväega. 1920 aastal lahkus oma sotnjaga Valgevenesse ja jätkas võitlust punaste vastu Poola armee koosseisus. Pärast sõda elas Poolas Varssavis. Lasti sakslaste poolt maha 1940 aastal.

10. **Mis spordiala?** Pildil Eesti tuntuim esindaja Maria Saveljeva (s 1997) Tallinnast, kes tõusis käesoleva aasta oktoobris naiste klassis maailma reitingu esikohale. Ta on karjääri jooksul võitnud MM-hõbeda (2011, sellest ajast ka pilt), kaks EM-hõbedat (2012 ja 2016) ning tänavusel aastal on ta teeninud MM-ilt neljanda koha ja naiste arvestuses neli MK-etapivõitu. Esindab spordiklubi SK Raua. Küsitav spordiala on tunnistatud ametlikuks spordiks Lätis, Taanis ja Tšehhi Vabariigis. Ala on väga populaarne ka Soomes, Rootsis, Saksamaal ja Venemaal. Spordiala Eesti katusorganisatsioon (ELHL) registreeriti ametlikult 2004. aastal ja seal tegeletakse selle ala edendamise ja peetud on erinevates klassides Eesti meistrivõistlusi ning korraldatud erinevaid võistlusi koolidele.

11. Tegelikult võiks ju sümbol asuda Hiina lipul. Siiski mitte. Nimetage kaks riiki, mille lippudel on yin-yang sümbol? (mõlemad õiged = 2 p, üks õige = 1 p)

12. Kes on see kristlik punkkunstnik? Punkarina nägi tema täismaalitud laega tuba välja nagu ateljee, hiljem lisandus tuppä prügimäelt kokku kantud sodi. Lauldes Pärnu punkbändis Shitheads kustutas tal sageli pilt laval juba poole esinemise pealt. Skvotteri ja parmulelust toimus pööre, kui küsitav leidis usu, mille sõnumeid levitab Hea Sõna Vennaskonna kaudu. Tema koomiksilaadne kristlike punkpiltide sarja "Elu- ja ülirohkesti" on viimastel aastatel esitletud üle Eesti. Peategelaseks on piiblist inspireeritud Lõvikuningas, kes on üdini positiivne Superlõvi. Läbi ja lõhki optimistlik, sümboolne Kristuse võrdkuju. Kõikvõimas Jumal on koos temaga.

13. Sündis Valgas 1950 aastal. Muusikuteed alustas viiuliõpingutega kohalikus muusikakoolis, jätkas kooridireerimise erialaga Tartu Muusikakoolis ja Tallinna Riiklikus Konservatooriumis Arvo Ratasseppa ning samas ka Roman Matsovi orkestri dirigeerimisklassis. 1973 asust tööle "Estonias" koormeistri, seejärel Neeme Järvi assistendina ja aastast 1975 kuni surmani 1993 aastal dirigendina. Tema repertuaaris oli üle 30 vokaalsümfooniilise suurvormi, millest kriitikud hindasid parimaiks Brahmsi "Saksa reekviemi", Verdi reekviemi, Orffi "Carmina Burana" ja Berliози "Romeo ja Julia" ettekandeid. Tema dirigeerimisel kõlas ka 1989 aastal Rudolf Tobiase oratooriumi "Joonase lähetamine" esiettekandele Eestis. Aastail 1990 – 1993 oli Oulu Linnaorkestri peadirigent. Suri 28.10.1993 Oulus. Kes oli see varalahkunud dirigent?

14. Siin ta on: ülevaade ENSV 1970-ndate ansamblitest! See oli kümnend, mil sündisid hard rock, heavy metal, progressive rock, jazz rock, punk rock. Raamatu autor, muusik ja raadiohääli Andres Oja ütleb, et 1970-ndad oli Eesti muusikas väga huvitav, suisa põnev aeg. Raamatus räägitakse palju tolaeagsetest esinemiskohtadest. Milliste nimede all teame praegusel ajal toonaseid populaarseid esinemiskohti nagu vana-Tomp ja uus-Tomp? Vana e hilisem Jaan Kreuski nim Noorsoo Kultuuripalee ja uus e Jaan Tombi nimeline Kultuuripalee. (mõlemad õiged = 2 p, üks õige = 1 p)

15. Küsitav on sündinud 26. 02. 1956 Prantsusmaale kuuluval Réunion'i saarel. Tema ema oli arst ja isa suusainstktor ja giid. Kasvatas teda vanaema. Hariduselt agronoom. Esimesed luuletused ilmusid 1985.aastal. 1991. aastal avaldas uurimuse õuduskirjanduse klassikust H.P Lovecraftist ja tema loomingust. Teoses visandab ta Lovecraftist inspireerituna oma tõe romaanikunstist ning kirjanduse nägemuslikust jõust. Praeguseks ajaks on kirjutanud 7 romaani ning võitnud 2010. aastal Goncourt'i auhinna parima modernse prantsusekeelse proosateose eest. Küsitava kirjaniku auhinnatud teose järgi lavastas Juhan Ulfsak 2015 Eesti Draamateatris samanimelise etenduse. Teda on nimetatud ka nüüdisaja valusaimaks kirjanikuks, kelle üliterav skalpell lõikab lahti valge keskealise eurooplase maailma ja enesepilti. Kes on see kirjanik?

16. Kui kellelgi peaks teiste inimeste seltskonnas viibides esile (peale) tulema eruktatsioon, siis tema peale kindlasti hea pilguga ei vaadata. Samas on olemas rahvaid ja kombeid, kus te selle pärast väga häbenema ei pea. On tegevusi ja olukordi, mille käigus on eruktatsiooni meeldiv kogeda. **Mis on eruktatsioon?**

17. Rahvusvaheline Eksperimentaalne Termotuumareaktor (ITER), on nüüdseks juba kümneaastane megaprojekt. Vesinikutuumade kokksulatamise meetodil tahetakse saavutada 10-kordne energiatootlus, st 50MW sisendenergiast toota 500MW. Protsessi käigus

kuumutatakse vesinikuioonidest koosnev plasma temperatuurini 150 miljonit kraadi Celsiuse järgi, tehes temast selleks hetkeks teadaolevalt kõige kuumema punkti Universumis. Valmiv imemasin hakkab kaaluma umbes pool miljonit tonni ja läheb tagashoidlike arvestuste järgi maksma 20 miljardit dollarit. Projekti rahastavad ja selles osalevad ühiselt Hiina, Euroopa Liit, India, Jaapan, Lõuna-Korea, Venemaa ja Ameerika Ühendriigid. **Mis riigis asub ehitatav ITER reaktor?**

18. Michael Hesselholt Clemmesen on Taani ajaloolane ja erusõjaväelane, tegutses Taani kaitsejõududes lahinguvägede ja hiljem kindralstaabi ohvitserina. Aastal 1998 alustas Clemmeseni initsiatiivil ja juhtimisel tegutsema siiaamaani töötav asutus, mille loomise eest on teda tunnustatud Läti Kolme Tähe ordeniga, Leedu Suurvürst Gediminase ordeniga, Eesti Kotkaristi II ja III klassi teenetemärgiga ning Tartu Tähega. **Mis asutuse looja ja esimene juht oli Michael Clemmesen?**

19. Mis kihelkond? Küsitavas, Liivimaal asunud ja siinsete olude kohta suures kihelkonnas, oli ligi poolsada erinevat liiki mõisaid (rüütli-/era-, karja-, kiriku-, kõrval- jms) ning tsaariaja lõpus kümme valda. Mõned näited kihelkonnas leiduvatest saksakeelsetest mõisanimedest: Lauenhof, Morsel-Podrigel, Owerlack, Ropenhof, Beckhof, Wagenküll, Talina jne. Algselt kodakirikuna ehitatud kihelkonnakirik pärineb 14.

sajandist. Kolmelööviline, torni kõrgusega 45,8 m ja enam kui 2000 inimest mahutanud kirik sai pommitabamuse 1944. aastal ja on varemetes. Küllap rahvarohkuse tõttu ehitati 1674. aastal kihelkonda ka abikirik. Ehkki 1994. aastal soetas EELK kihelkonna suurimas asulas (tänapäeval linn) paikneva kunagise õigeusu kiriku, tegutseb seal pelgalt kirik-kammersaal, mitte pühakoda.

20. Pildid on Valga linna vapp. Enamvähem muutumatuna on see olnud alates Valga linnaõiguse saamisest alates 1584 aastal Poola kuninga Stefan Bathory poolt. Sajandite jooksul on domineerinud erinevad kunstivoolud ja nii on mitmeid kordi muudetud vapikilbi kuju, värvitoone jne. Kõige suurem ja põhimõttelisem muudatus viidi Valga linna vapil sisse aga 1937. aastal. Selle muudatusega kehtis vapp kuni okupatsioonini. Taasiseseisvumise järel 1937. aasta muutus poolehoidu ei leidnud ja taastati 1937. aastale eelnenud vapp. **Milline muudatus tehti vapile 1937 aastal?**

21. Väike meeldetuletus 2014 Sotši olümpiamängude päevilt. Pildil on Koba Jass. Sündinud 4.05.1990. **Mis alal ta võistles olümpiamängudel ja millise riigi koondises?** Muuseas olgu öeldud, et saavutuseks jäi koht esikaheksas. (mõlemad õiged = 2 p, üks õige = 1 p)

22. Heal lapsel mitu nime. Ühtlasi ka kalal. Tagaranna kandis münt, Sõrves ja Kihnul munder, Puulaiul hoomunn, Viinistul vanasti pobutusu, Kakumält Püünsini hobuvimpel ning Toila piires putskala. Tavaliselt ei ületa meie vetes pikkus 15-16 mm ja mass 120-150 g. **Mis kalaga on tegemist?**

23. Kseroftalmia on seisund, mis tekib ühe vitamiini sügavast vaegusest või täielikust puudumisest organismis. Iseloomulik on silma sarvkesta kuivaks muutumine koos edasise haavandumisega. On võimalik sarvkesta irdumine. Viimane on ohtlik tüsistus, mis lõpeb pimedaks jäämisega. Kaasneb limaskestade ja naha kuivus, mistõttu suureneb infektsioonide oht. Tüüpilisel kujul esineb küllaltki sageli arengumaades sügava vaegtoitumusega väikelastel. Tavaliselt algab haigus kasvupeetuse ning halva nägemisega hämaras. **Mis vitamiini vaeguse või täieliku puudumisega on tegemist?**

24. Ta oli üks tuntumaid 20. sajandi tenoreid. Temast on eeskuju võtnud paljud hilisemad maailmakuulsad tenorid, Pavarotti, Carreras, Cura jt. Tuntud ka kui „Rootsi Caruso“. Sündis 1911 aastal, suri 1960. Laulmist alustas üsna noorena koos isa ja vennaga. Tema esimene etteaste ooperis toimus 1930. a Rootsi Kuninglikus Ooperis. Esinenud kõikides kuulsamates maailma ooperimajades: Metropolitan New Yorgis, La Scala Milanos jt. Tema muuseum asub Borlänges, kus ta ka sündis. **Kes?**

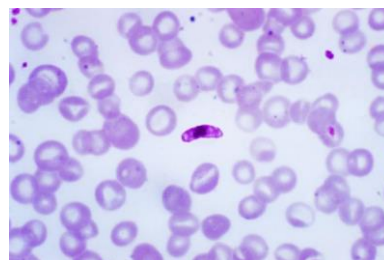
25. Muusika: Küsime solisti ja teose heliloojat? (mõlemad õiged = 2 p, üks õige = 1 p)

26. Plasmodium (neist tuntuim on kindlasti *Plasmodium falciparum*)

on rakusiseste parasiitsete protistide perekond. See mikroskoopiline parasiit on vastutav ilmselt suurima arvu inimeste elude eest, kui mistahes teine elusolend.

Mis haigust põhjustab plasmoodium?

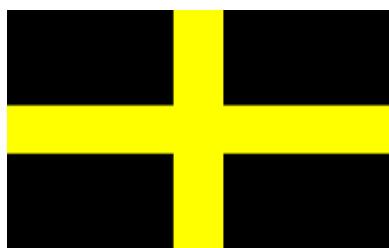

27. Hakisuurune, Eestis üsna tavaline haudelind. Talvitub meil harva. Saabub aprilli keskpaigas, lahkub septembris. Kultuurmaastikele iseloomulik lind, elupaigaks valib tavaliselt lagendikega vahelduvaid metsatukkasid. Kuna on üsna väike röövlind, siis ohustavad teda teised röövlinnud (kanakull) aga näiteks ka nugis. Põhitoiduseks pisiimetajad ja väiksemad värvulised. Kasutab jahipidamiseks sageli rappelendu. **Kes on see lind?**

28. Kuidas nimetatakse õpetust, milles usulist maailmavaadet põhjendatakse loogika abil?

Tuntumad esindajad olid Canterbury Anselm, Albertus Magnus e Püha Albert Suur, Aquino Thomas. Kristlikud akadeemilise taustaga intellektuaalid, kes kasutasid Vana-Kreeka filosoofide eeskujul dialektilise põhjendamise meetodeid ja loogilist analüüsi. Võtsid omaks komplekti metafüüsilisi ja religioosseid eeldusi, mille baasilt vaadelda ja kaaluda kõiki filosoofilisi väiteid. Selle õpetuse esimesteks töödeks oli viia mitmete lugupeetud kristlike mõtlejate vaated kooskõlla antiikfilosoofide (Aristoteles, Palton) omadega. Seejärel asuti ortodoksseid kristlikke seisukohti selgitama ja kaitsma maailmas levinud pluralistlike vaatekohtade ja arvamuste vastu. Õpetuse esindajad pühendusid suuresti sellistele probleemidele nagu tahtevabadus, nominalism ja realism ning Jumala olemasolu. Sama nime kannab ka meetod, mis oli kirjalik vorm tülüküsimuste lahendamiseks süllogismide ja loogika (tollal nim. loogikat dialektikaks) mõttemehhanismide abil. Formuleeriti küsimus /-ed ja otsiti neile vastuseid, vastuolude korral tehti järeldus. Rajaja: Pierre Abélard teose Sic et non (Nii ja mitte nii) eessõnas.

29. Käesoleva hetkeni on Valga linnal ainus võistkondlik pallimängu meistritiitel taasiseseisvunud Eestis ette näidata ainult 1992 aastast. Mis alal meistritiitel võideti ja kuidas oli võistkonna nimi? (mõlemad õiged = 2 p, üks õige = 1 p)

30. Pildil on ühe piirkonna kaitsepühaku, püha Davidi lipp. Lipul ei ole ühtki ühist elementi ega värvi piirkonna ametliku lipuga. Lipp leiab aga viimasel ajal üha rohkem kasutamist, peaaesjalikult kohalike rahvuslaste poolt. Nimetage see Eestist umbkaudu poole väiksem, rahvaarvult aga poole suurem piirkond.

31. Pildil olevas hoones tegutseb planetaarium. Territooriumil asub veel eksponaate, mis kajastavad riigi edusamme elektroonika, rasketööstuse, põllumajanduse ja tehnoloogia alal. On kuulunud maailma koledamate hoonete nimistusse. **Mis linnas küsitav hoone asub?**

32. Misofoonia tähendab millegi vihkamist. Neid inimesi, kes selle all kannatavad, häirivad tugevalt teatavad tegevused. Kui misofooniat põdev inimene puutub sellega kokku, mis temas selle seisundi vallandab, on tulemuseks vahetu negatiivne emotsionaalne reaktsioon. See võib ulatuda mõõdukast ebamugavustundest kuni ägeda pahameeleni või kutsuda esile isegi tõelise raevu ja paanika. Tekkida võib ka „võitle või põgene“ reaktsioon. Näib, et teised inimesed ei pane neid tähele või ei ole nende suhtes tundlikud, samuti ei teki neil sellega kokku puutudes mingit negatiivset reaktsiooni. **Mida misofoonikud ei kannata?**

33. Mis aasta?

- Vaino Väljas sai Nõukogude Liidu suursaadikuks Nicaraguas,
- kolm sikhi äärmuslast mõisteti süüdi India peaministri Indira Gandhi mõrvas,
- Euroopa Majandusühendus võttis ametliku sümbolina kasutusele Euroopa lipu,
- Nobeli kirjanduspreemia – Wole Soyinka (Nigeeria),
- sündisid: Petter Northug, Lady Gaga, Kristjan Kasearu, Alexander Rybak, Liis Lass,
- surid: Kersti Merilaas, Jorge Luis Borges, Urho Kaleva Kekkonen, Andrei Tarkovski.

34. Peale muude tegevuste, kuuluvad selle mehe filmograafiasse osatäitmised näiteks filmides „Kaks päeva Viktor Kingissepa elust“, „Suletud ring“, „Kallis härra Q“. Samuti rollid mõnedes telelavastustes nagu „Tuli puus“, „Onu Tik-taki seiklused“ jne. Peale näitlejatööde loonud filmimuusikat nt „Ideaalmaastik“. Lisaks loetule tulnud 1968 NSVL meistriks purjespordis. **Kes?**

35. Pildil hokilegend ja olümpiavõitja, kes alles nüüd 2017 aastal 45 aasta vanusena tegi koondisetebüüdi rahvusmeeskonnas. **Kes?** Pika ja silmapaistva NHL-i karjääri jooksul olid tema koduklubideks New York Islanders, Pittsburgh Penguins, Colorado Avalanche ja New York Rangers. Tema auhinnakapis on olümpiamängude terviklik medalikomplekt – kuld (1992 Albertville), hõbe 1998 (Nagano) ja pronks (2002 Salt Lake City). Riigi eest saab ühe punkti.

36. Legendi järgi kujutab see tants sutenööri ja prostituudi suhet. Mitmes aafrika keeles tähendab „kohtumise koht“ või „omapärane koht“. Hispaania kolonistid kutsusid nii mustanahaliste orjade koosviibimisi ja pidustusi. Selles tantsus on seotud Lõuna-Ameerika, Euroopa ja Aafrika muusika elemendid. Seltskonna- ja võistlustantsuna tantsitav tants on tavaliselt 4/4 taktimõõdus ja 120 lööki minutis. **Mis tants?**

37. Nad on SA Tallinna Lastehaigla Toetusfondi ja reklaamiagentuur Imagine väljamõeldud olevused, kelle kujutistega on kaunistatud Tallinna Lastehaigla seinad. Nad on umbes pöidla pikkused olendid, kes sünnivad ainult siis, kui keegi teeb südamest tuleva heateo. Nad on loomult häbelikud ja tagasihoidlikud ning eelistavad uudishimulike

pilkude eest peitu pugeda. Kui nad midagi või kedagi kardavad, tõmbuvad nad kerra ja meenutavad kirsikive. **Kes nad on?**

38. Peeter Vähi suurteose soolopillile ja orkestrile „Antarctic Concerto“ esiettekanne oli 10. mail 2012 festivalil Klaaspärlimäng. Esitajateks Kanada virtuoos Remy Boucher ja Tallinn Sinfonietta (dirigent Andres Mustonen). Tegemist oli audiovisuaalse teosega, kus muusikat toetavad suurele ekraanile projitseeritud Aivo Spitsnoki videopilt ning samuti helitehnika. Eraldi äramärkimist väärisid ka mõned väga erilised löökpillid. **Millisele muusikainstrumendile (soolopill) teos loodi?** Sellele pillile on kirjutanud suurteoseid Eestis veel ainult Peeter Vähi klassivend Raimo Kangro ning viimase õpilane Tõnu Kõrvits.

39. Kes on see nn kahekaupa mees? Abielus oli kaks korda ja kummastki abielust sündis kaks last. Kuulunud kahte parteisse (vastavalt 30 ja 42 aastat). Oli kuberner kaks ametiaega ja president kaks ametiaega. Tema tütar ei toetanud isa poliitikat, ning lisaks paljudele muudele taunitavatele tegevustele poseeris Playboy kaanel. 2011 aasta kevadel tegi arhitekt Kuno Raude ettepaneku püstitada suurmehele Tallinnasse mälestusmärk.

40. Pikka aega Eesti käsitööõlu turul „mustlastena“ (ei oma päris oma pruulikoda) toimetanud seltskond. Tulemuslikult on tehtud koostööd Norras (7 Fjell) ja Belgias (Lager Than Life). Nüüd on valmis saanud üsna hullumeelne jook Pühaste pruulikojas - usu või mitte, aga nad suutsid 30g humalaid iga liitri õlle kohta siia sisse panna. Tulemuseks Blimey! **Kuidas on selle pruulikoja nimi?**

